

d'Àneu i l'*Afrau d'Aigols Podrits* a Queralbs (Ripollès), a l'extrem NO. de la Coma de Freser. També a Andorra trobem mostres de la cristallització toponímica d'aquest substantiu: *Agols* és el nom d'un barranc al Sud de la Mosquera i a Sant Julià de Lòria hi ha un santuari i unes bordes anomenats *Nagol*, lloc al qual es refereix un document de 1176 amb la forma *Enagual*; es tracta evidentment del substantiu *aigual* amb aglutinació de la preposició *en*, fenòmen molt freqüent a la toponímia andorrana: *Envalira*, *Enclar*, *Engait*, *Engolasters*... (cf. J. Coromines, *E. T. C.* I, 9). Casac. 1920 oïa *kanal delz agòls*, vista des d'un k. al N. de Les Bons, com una coma molt pendent que baixa a la Valira prop de la Molina del Pirot. Vegeu més dades en el *DECat* I, 94a, i *E. T. C.* II, 11. X. T. En una forma més descabdellada: *Els Aigargols* paratge on brolla l'aigua damunt Beget (Gxa.) prop de Comanegra (1991).

AIGUALLUT

El *Forau d'Aiguallút* és ben conegut dels excursionistes que pugen al pic d'Àneto, per tal com es troba just sota la gran glera i no gaire lluny del refugi de la Renclusa, escala obligada abans d'iniciar l'ascensió per la cara nord del gran cim. És un avenc on s'ensorra l'aigua de les Maleides per sortir 4 k. enllà, ja a la Vall d'Aran.

Cal pensar en un compost de *aigua* i *llot* (ll. LUTU) 'aigua de llot'. El llatí LÛTU pot donar *llut* per la coneguda metafonia alt-aragonesa i benasquesa del tipus *ÿ-u > u-o*. Els exemples són nombrosos àdhuc a la Ribagorça oriental: *Lo Pusso*, *Cunco*, *Recunco*, *Pallerulo*, *Carraduno*, *Porroduno*. X. T.

AIGUAMÚRCIA

Copio aquí el que tinc aclarit sobre l'origen d'aquest NL i de les qüestions inseparables, el de la ciutat de *Múrcia*, i de l'adj. port. *murcho*; perquè no seria fàcil de retrobar-ho en el *DECH*, s. v. *marchito*, III, 848. «Schuchardt, *Roman. Etym.* I, 38, vacila entre [*march- <*] MARCIDUS, tal como port. *murcho* 'marchito', de MURCIDUS (voz rara en latín), 'cobarde, perezoso'. Pero --- nada hay más inseguro que la etim. de esta voz port. --- según reconocen Leite de V. (*RL* III, 276-7) y Cornu (*GGr* I, § 111); --- es importante el gall. *mucho* (Sarmiento, *CaG*, 120r: esta rosa ya *está mucha*): éste y *murcho* saldrán de resoluciones distintas de un primitivo *muscho*, que estará junto al cast. *mustio* (MUSTIDUS) en la misma relación que gall. *cantabe* frente al cast. *cantaste* --- La r de *murcho* puede ser meramente fonética, o favorecida por *marchito* --- La existencia real del lat. MURCIDUS es sumamente problemática. Se trata de un hapax de Pomponio, transmitido en un texto de San Agustín, y a propósito de una supuesta etimología.

»Que el nombre de la ciudad de *Murcia* venga de ahí (según defiende Mz. Pi., *Filología*, Bs. Aires, III, 1-5) no es menos dudoso; más probable es, como quiere Asín (*Contr. a la Top. Ar. de Esp.*) del ár. *múrsiya*, part. act. fem. de la IV forma de *r-s-w* "être immobile,

ferme; être grave, rassis; mouiller à l'ancre", bien documentado en autores populares medievales, así como en *RMa* y *PAIc*; se tratará, pues, de 'afincado, firme, fijo' aplicado a la fortaleza musulmana fundada por Abderrahman, y aludiendo a los cimientos muy sólidos que esta fundación en un subsuelo arcilloso y movedizo hacía necesarios. *Castrillo de Murcia*, y el *Múrcia* de la Vall d'Alba, serán probablemente aplicaciones locales del nombre de la Murcia más conocida (fundaciones de murcianos etc.); el cat. *Tamúrcia* no parece tener nada que ver con esto, y en cuanto al otro cat. *Aiguamúrcia*, que tan demostrativo parecía a Mz. Pi., es nombre dudoso, que no nos aclara nada: se trata de una aldehuela insignificante (cuyo nombre se eligió en el S. XIX para denominar el municipio de Santes Creus, nombre de sabor demasiado monástico y feudal), que nunca aparece en docs. antes del S. XVIII, y si bien es verdad que está junto al río Gaià, no está junto a un paraje de aguas muertas; si verdaderamente quería decir 'agua lenta', se tratará también del ár. *múrsi* 'inmóvil, fijo', que pasaría al habla local cat. de esta comarca, reconquistada en fecha bastante tardía».

Poca cosa hi puc afegir ara. Encara que llegim com a testimoni en un doc. de Poblet, a. 1191, el nom d'un signant «Petri de *Murcia*» (*Cart.*, 156) es deu tractar del de la ciutat meridional (no pas del llogaret del Gaià); en un altre, el nom d'un home, «in honore Olive uxoris *Murci*» (*Cart.* de Poblet, 128), que devia ser morisc perquè es refereix a Xerta, acabada de conquistar, llavors, S. XII; i per tant hem de veure-hi un testimoni més del mot ar. *múrsi* definit supra. Hi ha una població *Murça* a Port., 36 k. al S. de Chaves i 100 a l'ENE. del Porto, que també deu ser arabisme. En fi *Murchas*, municipi de 470 hab., de les Alpujarras, 18 k. SSE. de Granada, que semblaria mossàrab, però en tot cas no pot venir de la suspecta base ll. MURCIDUS, que en mossàrab hauria mantingut la -D; potser tanmateix prové del mateix participi àrabic.

Al nom del llogaret *Masos* i *Torre (de) Tamúrcia*, prop de l'alta Noguera Ribagorçana, dedicarem un article especial (s. v. *Tam-*), perquè té un origen enterament sense res d'àrabic, és clar, ni amb suposat llatí *murcidus*.

AIGUANA

A la V. d'Àneu.

Borda d'Aiguana (Sorpe), *Prats d'Aiguana* (Borén). Probablement un derivat del llatí EQUUS o bé EQUA. Cal partir d'una expressió com **borda eguana* o **prada eguana* 'on pasturen eugassades'. Una hipòtesi igualment plausible seria pensar en un ll. (PRATA) AEQUANDA 'prats que han d'ésser igualats, terraplenats' (cf. *aequare campos* o *aequare aream*, expressions ben documentades en l'època clàssica). X. T.

AIGUANEIX

Ens consta l'existència d'un *Aiguaneix* a Er (Cerdanya) i d'un altre a Queralbs (Ripollès). A Montanyana (Ribagorça) es troba la variant *Aiguanaix*.